

Matei 3

Traducere de Mircea ROMAN (© Toate drepturile rezervate)

1 **În** zilele acelea¹ vine² Yochanan³ Botezătorul, predicând⁴ în pustia⁵ (Ios. 15:61) Yehudei

Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις παραγίνεται Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς κηρύσσων ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς Ἰουδαίας

2 și zicând:

“Pocăiți-vă⁶, căci Împărăția Cerurilor⁷ (Dan. 2:44; 7:13,14) s-a apropiat!”

[καὶ] λέγων·

μετανοεῖτε· ἥγγικεν γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

3 Yochanan acesta este acela prevestit prin profetul Yeşayahu, când zice:

“Iată glasul celui ce strigă în pustie:

‘Pregătiți calea lui YHWH,

Neteziți-I cărările!’” (Is. 40:3)

¹ Probabil anul 779 de la întemeierea Romei. În acest caz, era an șabatic!

² Verbul “a veni”, folosit la prezent, este, în acest caz, un prezent istoric, utilizat pentru a da narațiunii un dramatism mai mare.

³ Yochanan (“Yah a fost/este îndurător”) era văr cu Yeşua și era fiul preotului Zechariyachu și a Elisavetei.

⁴ *Kerusso* (gr.): a proclama, ca un herald regal, chestiuni importante și solemne; a vesti, a anunța; a predica.

⁵ Misiunea sa întreprinsă în pustiu avea semnificație istorică, sentimentală, simbolică și profetică: în timpul lui Moșe, în pustie fuseseră făcute multe minuni. (Vezi și Os. 13:5 și Ier. 2:2 ș.urm.) David experimentase acolo ajutorul lui YHWH. Isaia 40 vestește o cale de mântuire prin pustie. (Și Os. 2:14-20.) În pustie câștigaseră macabei victoriile lor. În plus, profetul Eliyahu/Ilie fusese răpit la Cer de aici (II Re. 2:6-11). Yochanan vine tocmai aici, pentru a continua lucrarea profetică, el fiind Înainte-mergătorul mesianic profețit în *Tenakh* (Is. 40:3-5; Mal. 3:1a; 4:5,6). La fel ca Eliyahu, el avea un mesaj tranșant: „pocăiți-vă!” Dar acum motivul pocăinței este de natură mesianică: „pentru că Împărăția Cerurilor este aproape!”

⁶ Pocăința, *tesuvah*, semnifică o **întoarcere de la păcat la** Dumnezeu. În iudaism, *tesuvah* joacă un rol deosebit de important: „Există șapte lucruri care au fost create înainte ca Universul să fi dobândit existență. Acestea sunt: *Torah*, pocăința, Paradisul, Ghe-Hinom, tronul slavei, templul ceresc și Numele lui Mesia.” (*Pes.* 54a). „Cine este ca Adonai, un Învățător al oamenilor, ca ei să se pocăiască?... A fost întrebată Înțelepciunea (hagiograful): „Care este pedeapsa unui păcătos?” Iată ce a răspuns: „Nenorocirea urmărește pe cei care păcătuiesc” (Prov. 13:21). A fost întrebată profeția și ea a răspuns: „Sufletul care păcătuiește, acela va muri” (Ez. 18:4). A fost întrebată *Torah* și ea a răspuns: „Să aducă o jertfă de ispășire și va fi iertat, căci s-a spus: „Va fi primit de YHWH pentru a-i sluji de ispășire” (Lev. 1:4). Când întrebarea a fost pusă Celui Preasfânt (*baruch-Hu!*), răspunsul a fost: „Să se pocăiască și va fi iertat, căci este scris: YHWH este bun și drept. De aceea arată El păcătoșilor calea” (Ps. 25:8) Copiii Mei, ce cer Eu de la voi? **Căutați-Mă și veți trăi.**” (p. *Mak.*, 32d). (Abordând lucrurile din alt unghi de vedere, restaurarea Universului - ebr., *tikun olam* - începe prin pocăința și contriția oamenilor.) În greacă, pocăința, *metanoia*, însemna “schimbarea gândirii”, “răzgândire”. În slavonă, *pocaianie* însemna o căință intensă. Deci, pocăința este o remuşcare profundă, care îți schimbă radical atitudinile, sentimentele și gândirea, care te întoarce la Dumnezeu, ducând la o transformare completă a vieții. Vezi Deut. 30:1-10; I Re. 8:33,47,48; Is. 10:21,22; 55:6,7; Ez. 18:21-24,30-32; 33:11-16; Dan. 9:3; Os. 6:1, 14:1,2; Ioel 2:12,13; Zah. 1:3-6; Mal. 3:7.

⁷ *‘E Basileia ton ‘Ouranon* (gr.), *Malekhuth ha-Şamayim* (ebr.): Împărăția Cerurilor, un concept cheie, absolut definitoriu pentru această operă literară. Ea este domnia, dominația sau suveranitatea lui Dumnezeu, care irumpe în lume. Ea afirmă puterea, slava și ordinea Sa, împotriva dominației lui Satan și împotriva mersului acestui sistem lumesc. În primul rând, Împărăția lui Dumnezeu e o afirmare a puterii divine în acțiune. („Împărăția lui Dumnezeu”, în *Biblia de studiu pentru o viață deplină*, Life Publishers International, Springfield, Missouri, USA, ed. general Donald C. Stamps, 1996, trad. A. Marinescu, A. Mihalea, R. Mihăilescu, p. 1314.)

οὗτος γάρ ἐστιν ὁ ῥηθεὶς διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος·
φωτὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ·
ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου,
εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ.

4 Yochanan purta o haină de păr de cămilă și la mijloc era încins cu un brâu de piele (II Re. 1:8; Zah. 13:4). El se hrănea cu lăcuste (Lev. 11:22) și miere sălbatică⁸ (I Sam. 14:25,26).

ὁὗτος δὲ ὁ Ἰωάννης εἶχε τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ ἀπὸ τριχῶν καμήλου καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφύν αὐτοῦ, ἡ δὲ τροφή ἦν αὐτοῦ ἀκρίδες καὶ μέλι ἄγριον.

5 Atunci, locuitorii din Yerușalayim, din toată Yehudah și din toate împrejuriile Yarden-ului, au început să iasă la el

Τότε ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν Ἱεροσόλυμα καὶ πᾶσα ἡ Ἰουδαία καὶ πᾶσα ἡ περὶχωρος τοῦ Ἰορδάνου,

6 și, mărturisindu-și public⁹ păcatele¹⁰, erau botezați¹¹ de el în râul Yarden.

καὶ ἐβαπτίζοντο ἐν τῷ Ἰορδάνῳ ποταμῷ ὑπ' αὐτοῦ ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν.

7 Dar când a văzut pe mulți din farisei¹² și din saduchei¹³ că vin să primească botezul lui, le-a zis:

“Pui de năpârci (Mat. 12:34; 23:33), cine v-a învățat să fugiți de mânia viitoare?”¹⁴...

ἰδὼν δὲ πολλοὺς τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων ἐρχομένους ἐπὶ τὸ βάπτισμα αὐτοῦ εἶπεν αὐτοῖς· γεννήματα ἐχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς;

8 Deci, faceți roade¹⁵ vrednice de pocăința voastră,

οἰήσατε οὖν καρπὸν ἄξιον τῆς μετανοίας

⁸ Îmbrăcămintea simplă a lui Yochanan și traiul frugal făcea încă o trimitere la profetul Eliyahu, I Re. 17, II Re. 1:8.

⁹ *Exhomologeo* (gr.): mărturisirea are o conotație pozitivă, cea a mărturisirii credinței personale, dar și o conotație aparent negativă: recunoașterea păcatului ca fiind urât de Dumnezeu, și mărturisirea păcatelor personale, fără justificări sau învinovățindu-i pe alții, Elohim, Satan sau oameni.

¹⁰ În ebraică există cam 30 de termeni pentru conceptul de „păcat”, iar în greacă există circa 10 termeni. Esențialmente, orice păcat este îndreptat împotriva sfințeniei Celui Preasfânt, și El îl urăște cu intensitate. În cea mai mare parte a sa, iudaismul afirmă ideea celor două înclinații, egale ca putere, cea bună (*yefer hatov*) și cea rea (*yefer ha-ra*), contestând noțiunea creștină de *sarx*, „carne”, „natură păcătoasă”. De aici rezultă o diferență absolut semnificativă în privința modalității de mântuire și a doctrinei soteriologiei. Pe de altă parte, în iudaism mărturisire păcatelor avea o tradiție veche: Ex. 32:30 ș. urm.; Lev. 4-5; Dan. 9:4 ș. urm.; Ps. 32; 51; Prov. 28:13.

¹¹ Acest botez (gr., *baptisma*) este, de fapt, *mikveh*, imersiunea ritualică prin care evreii acceptau ca un *goy* să devină prozelit și să devină parte din iudaism. (Rabbi Șamai investea *mikveh*-ul cu o asemenea putere încât accepta chiar ca un ne-evreu convertit la iudaism în seara anterioară Paștelor “să facă o baie” iar apoi să ia parte la ospățul pascal.) Altfel spus, pocăința, mărturisirea și *mikveh* încorporează insul în descendența avrahamică.

¹² *Pharisaios* (gr.), *perușim* (ebr.): farisei, posibili succesori ai *chasideim*-ilor, o grupare religioasă puritană. Ei aveau vreo 6000 de credincioși. Ei considerau că tot materialul conținut în tradiția orală este la fel de inspirat și de autoritar ca și *Torah*. Vezi I Macabei.

¹³ *Saddukaioi* (gr.), *șaduqim* (ebr.): saduchei, posibili descendenți din preotul Țadoq (I Sam. 8:17; 15:24; I Re. 1:35; 2:35). Ei acceptau ca fiind canonice doar cărțile lui Moșe, Pentateuhul; ca atare, negau că legea orală, tradiția ar avea autoritate și ar fi normativă; interpretau Legea mozaică mai literal decât fariseii.

¹⁴ Prin expresia „mânia viitoare” (Țef. 1:15; 2:2), Yochanan face aluzie la lovirea țării cu blestem, profetită în Mal. 4:6. El îi mustră pe cei care doreau să evite mânia divină dar, implicit, se și recunoaște a fi Înainte-mergătorul mesianic din Mal. 4:5.

¹⁵ De multe ori, în gândirea ebraică (probabil preluată de la egipteni) omul este comparat cu o plantă (pom, vie, măslin, sau chiar pădure: Ps. 1; Is. 5:1; Ier. 46:22,23; Ez. 31:3,11,12) iar faptele sale cu roadele.

9 și să nu credeți că *puteți* zice în sinea voastră: ‘Avem ca tată pe Avraham!’¹⁶ Căci vă spun: Elohim din pietrele¹⁷ acestea poate să ridice fii lui Avraham.

καὶ μὴ δόξητε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς· πατέρα ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ. λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι δύναται ὁ θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ.

10 Securea a fost deja pusă la rădăcina pomilor; deci, orice pom care nu face roadă bună¹⁸, va fi tăiat și aruncat în foc (Mat. 7:19).

ἤδη δὲ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ρίζαν τῶν δένδρων κεῖται· πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται.

11 Eu, într-adevăr, vă botez în apă¹⁹, spre pocăință; dar Cel ce vine după mine²⁰ este mai tare decât mine, și eu nu sunt vrednic să-I duc încălțăminte.

El (Is. 4:4) vă va boteza în **Duh Sfânt** și foc²¹.

Ἐγὼ μὲν ὑμᾶς βαπτίζω ἐν ὕδατι εἰς μετάνοιαν, ὁ δὲ ὀπίσω μου ἐρχόμενος ἰσχυρότερός μου ἐστίν, οὗ οὐκ εἰμὶ ἰκανὸς τὰ ὑποδήματα βαστάσαι· αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρὶ·

12 Acela Își are vânturătoarea (Mal. 3:3) în mână, Își va curăța aria cu desăvârșire și Își va strânge grâul în grânar; dar pleava o va arde (Mal. 4:1) într-un foc care nu se stinge²² (Mat. 13:30).”

οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ καὶ διακαθαριεῖ τὴν ἄλωια αὐτοῦ καὶ συναῖξει τὸν σίτον αὐτοῦ εἰς τὴν ἀποθήκην, τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστῳ.

13 Atunci Yeșua a venit din Galil (Mat. 2:22) la Yarden, la Yochanan, pentru a fi botezat de el.

Τότε παραγίνεται ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην πρὸς τὸν Ἰωάννην τοῦ βαπτισθῆναι ὑπ’ αὐτοῦ.

14 Dar Yochanan Îi interzicea, zicând:

“Eu am nevoie să fiu botezat de Tine, și Tu vii la mine?”

ὁ δὲ Ἰωάννης διεκώλυεν αὐτὸν λέγων·

ἐγὼ χρεῖαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι, καὶ σὺ ἔρχῃ πρὸς με;

¹⁶ Imaginarul social ajunsese să exagereze atât de mult meritele patriarhului-întemeietor de etnie încât apăruseră opinii soteriologice bizare, dar răspândite, ce spuneau că Avraham stă la poarta iadului și nu lasă să intre acolo nici unul din descendenții săi, ci-i redirecționează spre Ceruri, sau „tot Yisraelul are o parte de moștenire în veacul ce va să vie” (*Sanh.* 10:1). „Până și lui Moșe”, se spunea, „numai de dragul lui Avraham i s-a îngăduit să urce la Cer și să primească *Torah*.” Vezi Edersheim, A., *op. cit.*, p. 187-188, Barclay, Wm., *The Gospel of Matthew*, vol. 1, The Westminster Press, Philadelphia, Pennsylvania, USA, 1975, p. 47.

¹⁷ În ebraică apare un joc de cuvinte pe care, din nou, limba greacă nu-l redă: pietre-*abanim*, fii-*banim*.

¹⁸ *Kalos* (gr.): bun în mod intrinsec, deci și frumos, atrăgător; nobil, nemaipomenit; laudabil, apreciabil; potrivit, folosibil, ireproșabil; onorabil.

¹⁹ În *Tenakh* preoții se spălau înainte de slujba sacră: Ex. 29:4; 30:17 ș. urm.; 40:31 ș. urm.; Lev. 8:6; 16:4. În legătură cu „purificarea” poporului prin apă, se spunea că numai YHWH o va face: Num. 19; Ps. 51:2,7; Is. 4:4; 12:3; 44:1-5; Ez. 36:25-28; Zah. 13:1. Paralela apă-Duh apare în *Tenakh* de multe ori.

²⁰ În mod normal, era o expresie pe care un rabin o folosea despre discipolul (*talmid*) său. Aici, însă, expresia trimite spre Mesia din Deut. 18:15; Ps. 118:26; Dan. 7:13.

²¹ Focul purifică (Is. 6:6,7; Zah. 13:9; Mal. 3:3) dar semnifică și mânia divină: Deut. 9:3; 32:22; Ps. 11:5,6; 18:8; 21:9; 89:46; Is. 5:24,25; Ier. 4:4; Nah. 1:6; Mal. 3:2). Probabil că Botezătorul viza ambele lucrări.

²² Vezi și Is. 34:10; 66:15 ș. urm.; Ier. 7:20. Yochanan afirma următoarele: pentru a intra în Împărăția Cerurilor este nevoie de pocăință, manifestată în exterior prin mărturisire, *mikveh* și roade, adică o percepție spirituală și învățături duhovnicești corecte, precum și fapte conforme pocăinței. Apartenența etnică nu mântuie dacă nu există aceste tipuri de roade. Inexistența lor va duce la „retezare” și la foc. Botezul în apă administrat de Înainte-mergător era doar un simbol al botezului cu Duhul Sfânt, administrat de Mesia (Is. 32:15; 44:3; Ez. 36:25-28; Zah. 12:10).

15 Yeşua a răspuns și i-a zis:

“Lasă-Mă acum, căci așa se cade să împlinim toată dreptatea²³.”

Atunci *Yochanan L*-a lăsat.

ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτόν·

ἄφες ἄρτι, οὕτως γὰρ πρέπειν ἐστὶν ἡμῖν πληρῶσαι πάσαν δικαιοσύνην.

τότε ἀφίησιν αὐτόν.

16 Imediat ce a fost botezat, Yeşua a ieşit afară din apă²⁴. Și iată, Cerurile s-au deschis²⁵, și a văzut **Duhul** lui Elohim²⁶ (Is. 11:2) coborându-Se în chip de porumbel²⁷ și lăsându-Se peste El²⁸ (Is. 42:1; 61:1).²⁹

βαπτισθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εὐθὺς ἀνέβη ἀπὸ τοῦ ὕδατος· καὶ ἰδοὺ ἠνεώχθησαν [αὐτῷ] οἱ οὐρανοί, καὶ εἶδεν [τὸ] πνεῦμα [τοῦ] θεοῦ καταβαλῖνον ὡσεὶ περιστερὰν [καὶ] ἐρχόμενον ἐπ’ αὐτόν·

17 Și iată, din Ceruri *s-a auzit un glas*³⁰, care spunea:

“Acesta este **Fiul Meu** (Ps. 2:7), **Preaiubitul**³¹, **în care Îmi găsesc plăcerea** (Is.

42:1; Mat. 12:18; 17:5)!”³²

καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν λέγουσα·

οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα.

²³ *Dikaiousune* (gr.), *ḥedaqah* (ebr.): dreptate, neprihănire.

²⁴ Botezul lui Yeşua nu a fost unul al pocăinței, în vederea mântuirii, ci pentru a fi un model exemplar.

²⁵ Vezi și Is. 64:1 și Ez. 1:1.

²⁶ *Pneuma tou Theou* (gr.), *Ruach Elohim* (ebr.): Duhul lui Dumnezeu.

²⁷ Pasărea (porumbelul) este simbol al divinității. În Gen. 1:2 Ruach Elohim „se purta/plana pe deasupra apelor”. Ps. 91:4.

²⁸ Vezi nu numai Is. 11:2, 61:1-3, ci și Ps. 45:7. Yeşua nu este numai zămislit prin *Ruach ha-Qodeş*, ci și uns de El, fiind *ha-Maşiach*, Mesia.

²⁹ Vezi și *Testamentul lui Levi* 18:6,7.

³⁰ Deut. 4:12. A nu se confunda, totuși, cu *Bat Kol*, “fiica glasului”, ecoul, care, în literatura talmudică era un termen generic care desemna un glas ceresc care împărtășește muritorilor voința divină.

³¹ Ceea ce în greacă apare *agapetos*, (preaiubit, în ebraică apare *yachid*, (preaiubit, dar și unic (născut). Aluzie la Genesa 22:2, unde Yiḥaq era fiul preaiubit, dar și unic, nu pentru că nu ar fi avut frați, ci pentru că fusese unicul fiu provenit pe baza promisiunii divine.

³² Aici *Ruach ha-Qodeş* Se coboară peste Yeşua ca un porumbel, iar Tatăl afirmă din Ceruri că El este Fiul Său unic și/sau preaiubit (vezi și Mat. 17:5). Acest verset și altele asemănătoare din *Noul Testament* i-au călăuzit pe creștini și pe mesianici să afirme dogma Sfintei Treimi (o Ființă în trei Ipostasuri) și a Întrupării (Unul din Cei Trei S-a înomenit). Ambele dogme sunt inacceptabile pentru iudaism. Aluzii în *Tenakh*: Isaia 11:1,2 prevestește faptul că *Ruach ha-Qodeş* Se va odihni peste Odrasla lui Yişai. Psalmul 2:7 spune: “Tu ești Fiul Meu, astăzi Te-am născut”, iar Isaia 42:1 deschide seria Cântărilor Robului suferind al lui YHWH. (Aceste “Cântări” inspirate de *Ruach ha-Qodeş* se găsesc în cartea lui Isaia/Yeşayahu, în capitolul 42:1-7; 49:1-7; 50:4-7; 52:13-53:12; 61:1-3.)